

Onderwerp: Reactie PO-Raad op de internetconsultatie wetsvoorstel doorstroomtoetsen po

Vraag 1: Welke kansen levert dit wetsvoorstel volgens u op?

- Eén aanmeldmoment:

De PO-Raad vindt dat alle kinderen een gelijke kans verdienen om op de school van hun voorkeur terecht te komen. Door alle leerlingen op hetzelfde moment aan te melden, hebben 2000 extra leerlingen een gelijke kans op een plek op de vo-school van hun voorkeur. Daarnaast heeft de sectororganisatie herhaaldelijk aangegeven dat het aanmeldmoment vervolgens zo laat als mogelijk en zo vroeg als nodig gepland moet worden. De impactanalyse 'Nut, wenselijkheid en consequenties van één aanmeldmoment vo', zoals uitgegeven door Oberon, maakt duidelijk dat 1 april zo vroeg als nodig en zo laat als mogelijk is.

- CvTE als toezichthouder:

Op dit moment is het toezicht op de eindtoetsen op twee verschillende manieren ingericht voor de publieke aanbieder en de private aanbieders. Het nieuwe wetsvoorstel regelt dat het College voor Toetsen en Examens (CvTE) toezichthouder wordt voor alle aanbieders. Het CvTE biedt dan niet langer de Centrale Eindtoets aan. De PO-Raad vindt het goed dat dit toezicht eenduidig en helder geregeld wordt om de vergelijkbaarheid en kwaliteit van de verschillende toetsen te waarborgen. Dit is voor de sectororganisatie essentieel, omdat scholen mogen kiezen voor een toets die past bij hun visie op onderwijs. De keuzevrijheid op schoolniveau mag dan niet van invloed zijn op de toetsuitkomst van de leerling. De vergelijkbaarheid en betrouwbaarheid zijn bovendien belangrijk omdat de Inspectie van het Onderwijs de resultaten van de eindtoetsen gebruikt in haar risicogericht toezicht en in het kader van stelselpeilingen.

- Van eindtoets naar doorstroomtoets:

- a. In het discussiestuk 'Toekomst van ons onderwijs' roepen vele partijen samen met de PO-Raad op tot groot onderhoud van ons onderwijsstelsel. Dit is nodig om de knelpunten binnen het onderwijs weg te nemen, inclusief problemen bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs. Het wetsvoorstel dat er nu ligt, is niet voldoende om deze zorgen weg te nemen. Het gaat vooral om losse oplossingen, terwijl er groter onderhoud nodig is.
- b. Voor de PO-Raad dekt het woord 'doorstroomtoets' de lading beter dan 'eindtoets'. Een leerling stroomt na de basisschool immers door naar een op dat moment meest passend onderwijsniveau. Er is dus geen sprake van een eindpunt. De PO-Raad pleit er dan ook al langer voor om de term 'eindtoets' te veranderen in 'doorstroomtoets'. Deze naamswijziging is voor de sectororganisatie daarom een startschot voor het hernieuwen van deze overgang.

Vraag 2: Welke knelpunten ziet u nog en hoe kunnen we die volgens u het beste wegnemen?

De PO-Raad pleit voor een stevige herziening van de overgang van primair naar voortgezet onderwijs, in plaats van kleine veranderingen in de eindfase van het po. Het is belangrijk dat we de overgang van po naar vo integraal bekijken om te komen tot een doorstroomfase waarbij we kansen creëren voor alle kinderen. Daarbij is het essentieel dat scholen zich de komende jaren aan de doorstroomfase vast kunnen houden en dat de scholen er zeker van zijn dat er niet op korte termijn weer veranderingen plaatsvinden. De PO-Raad is dan ook van mening dat de kansenongelijkheid niet verder wordt tegengegaan met de beoogde wijzigingen. De sectororganisatie ziet een aantal grotere risico's in deze doorstroomperiode:

- a. Het kabinet wil met dit wetsvoorstel vasthouden aan de verplichte heroverweging op basis van enkel de toets (doorstroomtoets). Hierdoor behoudt het toetsmoment zijn bijzondere status. De toetsuitslag kan scholen namelijk dwingen hun schooladvies te heroverwegen. Ouders die de kansen van hun kind op een hogere instroom in het vo willen vergroten, kunnen anticiperen op dit heroverwegingsmoment door bijvoorbeeld toetstraining in te kopen. De PO-Raad vindt dit soort trainingen onwenselijk omdat het juist kansenongelijkheid in de hand werkt; alleen de kinderen waarvan de ouders de training kunnen betalen, kunnen hier gebruik van maken.
- b. Daarnaast vindt de PO-Raad dat de uitslag van de doorstroomtoets onderdeel moet zijn van het schooladvies. Doordat de toets pas na het schooladvies wordt afgenomen, heeft de toets een autonome functie. De professionals die het advies namens de school geven, moeten volgens de PO-Raad gebruik kunnen maken van verschillende objectieve gegevens. De afweging van deze professionals leidt uiteindelijk tot een inschatting van het beste instapniveau in het voortgezet onderwijs. Het kunnen meewegen van de eindtoets in de adviesprocedure doet recht aan de expertise van de onderwijsprofessionals, een aspect waar het kabinet ook veel waarde aan hecht.
- c. De PO-Raad ziet dat de politiek en de media de afgelopen jaren meer waarde hechten aan een "kloppend" schooladvies. Dat wil zeggen dat het schooladvies dé voorspeller is voor het uiteindelijke niveau van de leerling in het voortgezet onderwijs. De sectororganisatie ziet deze ontwikkeling als overmatige druk om het schooladvies verder te perfectioneren. De PO-Raad vindt deze perfectionering niet per se bijdragen aan kansengelijkheid. Er kunnen namelijk verschillende redenen zijn waardoor een leerling na de overgang naar het vo van niveau wisselt. De sectororganisatie pleit daarom met andere partners voor een flexibel systeem, waarin leerlingen ook na de doorstroom naar het vo kunnen bewegen naar het niveau dat het beste bij hen past.

- d. Op dit moment biedt de overheid zelf een eindtoets: de Centrale Eindtoets van het College voor Toetsen en Examens. Deze toets is eveneens waarborg voor het geval er onverhoopt iets mis zou gaan met één van de toetsen van de marktpartijen. De PO-Raad ziet een mogelijk knelpunt als de overheid niet meer zelf de waarborgfunctie belegt voor een wettelijk verplichte toets.

- e. Een ander mogelijk knelpunt is het huidige sentiment: een deel van de po-sector is “verandermoe” op dit thema. Schoolleiders, leerkrachten in de bovenbouw, intern begeleiders en bestuurders hebben de afgelopen jaren vele veranderingen voorbij zien komen. De verplichte eindtoets, het verschuiven van het moment, het leidend schooladvies, marktwerking, verplichte eindtoets so/sbo enzovoort. Vanuit beleidsmatig oogpunt zijn deze ontwikkelingen wellicht nog te volgen. Maar scholen zijn vaak nog maar net aan een tijdsfad gewend als er een volgende wijziging volgt. De PO-Raad pleit daarom voor een fundamentele herziening in plaats van allerlei losstaande wijzigingen.

Anko van Hoepen, vicevoorzitter PO-Raad

11 maart 2020